

tanke ogsaa der er flet Fyldest. I saa Henseende vil jeg først holde mig til § 1, som efter min Mening er heldig affattet og rigtig pointerer, hvad det kommer an paa. Jeg gaar ud fra, at der til Grund for Lovforslaget ligger samme Anskuelse, som jeg nærer, at vi ikke her i Landet kunne siges at have Skoletvang, men derimod, — hvad vi ogsaa bør have — Oplysnings- eller Undervisnings- og hvorefter man nu vil udtrykke det, og det er ogsaa, saavidt jeg kan se, Lovforslagets Udgangspunkt. I Overensstemmelse hermed bestemmes det meget rigtig i § 1, at Forældre, Børgere og Husbonde ere pligtige at sørge for, at Børnene oplæres i de Færdigheder, som ere nødvendige for Tilværelse af almindelig Oplysning; men det stilles frit for de Bedkommende, hvorefter de ville opfylde deres Forpligtelse, om de ville opfylde den enten derved, at de selv undervise deres Børn eller lade dem undervise i Hjemmet eller sende dem i en privat Skole, idet det først kommer frem som Nr. 3, at, naar Forældre ikke ville benytte nogen af disse Veie, indtræder Forpligtelsen til at lade Børnene deltage i Undervisningen i den offentlige Skole. Som sagt, dette Princip tiltaler mig, og jeg finder ligeledes, at den Maade, hvorpaa det er søgt gennemført, er rigtig og stemmer med, hvad Sagens Natur medfører, og hvad vor tidligere Lovgivning maa siges at gaa ud paa. Jeg fremhæver her tillige et andet Moment, der er af stor Betydning ved Ordningen af Skolevæsenet, nemlig Hensynet til saavidt muligt at stille fattig og Rig lige overfor Skolevæsenet. Jeg tror, at den Skolelovgivning, paa Grundlag af hvilken vi have arbejdet herhjemme i de sidste 50 Aar, er gaaet ud fra et rigtigt Princip ved at stræbe efter en saadan Ligestilling, og jeg tror, at det Samme er Tilfældet med det her foreliggende Lovforslag. Jeg skal ikke nærmere komme ind paa, hvilke Veie man i saa Henseende bør følge, eller hvorvidt man i saa Henseende skal gaa; jeg ønsker kun med Hensyn til et enkelt Punkt af Betydning at fremhæve en Tanke, der oftere er kommen frem her, nemlig Indførelsen af Skolepenge, en Tanke, der tiltaler mig i flere Henseender. Jeg tilstaar ærlig, at for Diebliffet ser jeg ikke, hvorefter man kan overvinde de store Vanskeligheder, der maatte være forbundne dermed; men maatte det Udvalg, der arbejdede ifjor, er kommet videre end til Muligheder. (N. Andersen: Ikke synderligt). Ja, jeg veed Intet derom, og den foreløbige Betænkning af 27de Mai d. A. udtaler ganske vist Intet om dette Spørgsmaal i særdeleshed. (Winther: Hvor findes den Betænkning?) I Tillæg B til Rigsdagstidenden for ifjor, og den er formodentlig ogsaa særlig omdelt, saa jeg antager, at det ærede Medlem vil kunne faae Leilighed til at gjøre sig bekendt dermed; den indeholder ikke Meget, kun nogle Antydninger om, at man har arbejdet i dette Udvalg og stillet

Endringsforslag, og jeg tror endog, at man paa flere væsentlige Punkter var kommen noget nærmere ind paa Sagen; men, som sagt, Betænkningen er noget foreløbig affattet. Det er muligt, at det forholder sig rigtigt, siger et æret Medlem her ved Siden af, men i Virkeligheden er man ikke kommen meget vidt, medens det vel kan haabes, at et eventuelt Udvalg i denne Samling kan komme betydelig videre.

Derimod vil jeg med Hensyn til det andet Afsnit i det foreliggende Lovforslag bemærke, at jeg tror, det er meget heldigt, at der i dette Afsnit er staaet ind paa det, jeg vil kalde Delingsprincippet. Andet Afsnit handler om Skolevæsenets Deling, Undervisningstid og Lærestof. Med Hensyn til dette skal jeg tillade mig at udtale, at jeg tror, det er meget heldigt, at man er kommen ind paa dette Princip. Jeg antager nemlig ikke, at der vil være mange Steder her i Landet, hvor der kun er saa faa Børn, at en enkelt Lærer med Gælds kan overkomme at læse med dem alle; det er kun undtagelsesvis Tilfældet. Men hvor dette ikke er Tilfældet, i det overveiede Flertal af Landets Kommuner, tror jeg, det maa anses for heldigt, at man etablerer det Princip, som ligger til Grund for andet Afsnit, nemlig Delingsprincippet, og jeg tror særlig, at det er heldigt, at man gaar den Vej at etablere mindre Skoler, Pogeskoler vil jeg kalde dem, Forstkoler kalder Lovforslaget dem. Ligeledes tror jeg, at det vil være hensigtsmæssigt, om man fortsætter ad den Vej, man ogsaa her er staaet ind paa, og som Udfæstet § 10 synes særlig at lægge Vægt paa, nemlig at man ved Pogeskoler væsentlig ansætter Lærere, idet jeg gaar ud fra, at navnlig Kvinder ville være særlig skikede til at tage sig af mindre Børns Oplysning og Oplærelse og til at vække det begyndende Aandsliv hos dem, hvad der nærmest burde være Opgaven, nemlig hos meget smaa Børn. Jeg antager ogsaa, at det er en rigtig Vej, at det er en meget rigtig Tanke — om den kan gennemføres, er noget Andet — som har fundet sit Udtryk i §§ 14 og 15, nemlig at man bør stræbe henimod, at den daglige Højskoleundervisning bliver Reglen for Kjøbstadkommuneskolerne og for de større Landkommuners Skoler. Som Regel bør dette opstilles som et Maal, hvorefter der skal stræbes. En anden Sag er det, om Vanskelighederne i pekuniær Henseende ikke turde være saa store, at det bliver vanskeligt at realisere dette Formaal; men selv det at opstille det som Princip anser jeg for at være meget heldigt. — Derimod er der et andet Afsnit af Lovforslaget, som tiltaler mig mindre, ikke egentlig ved de Bestemmelser, det indeholder — jeg kan i Meget tiltræde de fleste af de Bestemmelser, der findes i det fjerde Afsnit — men mere ved de Bestemmelser, som ikke findes deri. Jeg taler altsaa her om det fjerde Afsnit — om Skolelæreremøderne. Med Hensyn til dette skal jeg